

Academic Procrastination, Educational Burnout and its Predictors in Rehabilitation Sciences Students of Iran University of Medical Sciences

Leili Salehi ¹, Fariborz Plizban ²

1. Research Center and Department of Health Education and Health Promotion (HSE), Alborz University of Medical Sciences, Karaj, Iran.

2. Department of Medical Education (School of Medicine), Iran University of Medical Sciences, Tehran, Iran

ARTICLE INFO

Article type

Original article

Article history

Received: 06.May.2021

Accepted: 09 Nov 2021

Keywords

Academic procrastination

Educational burnout

Rehabilitation sciences

ABSTRACT

Introduction: Academic Procrastination (AP) means postponing educational tasks, and Educational Burnout (EB) is a feeling of educational inadequacy. Academic procrastination and burnout are related to poor educational performance. This study aimed to evaluate AP and its effects on EB in rehabilitation students of Iran University of Medical Sciences.

Materials & Methods: This cross-sectional study was performed on 198 students by census method. Data collection tools included demographic characteristics, Solomon & Rothblum academic Procrastination scale, and the Maslach Burnout inventory. The data were analyzed using T-test, ANOVA, Pearson correlation, and linear regression analysis using SPSS software version 19, and the p-value was considered significant at $P < 0.05$.

Results: The mean and standard deviation was 55.79 ± 11.73 for the AP and 52.25 ± 16.36 for the EB. The results demonstrated a positive and significant correlation between AP and EB scores. Pearson correlation test showed a positive and significant relationship between Maslach educational burnout and Solomon and Rothblum academic procrastination ($P < 0.01$). Occupational therapy students suffered more burnout than other rehabilitation students ($F = 372.5, P = 0.002$). The field of study and academic procrastination were the predictors of educational burnout ($P < 0.001$), which explained 51.43% of educational burnout among rehabilitation sciences.

Conclusion: Academic procrastination and field of study were predictive factors of educational burnout. Occupational therapy students had the highest amount of educational burnout. Appropriate intervention programs are recommended based on the field of study and academic procrastination to control educational burnout.

[10.22038/HMED.2021.57556.1152](https://doi.org/10.22038/HMED.2021.57556.1152)

Cite this paper as:

Salehi L, Fariborz Plizban F Academic Procrastination, Educational Burnout and its Predictors in Rehabilitation Sciences Students. *Horizon of Medical Education Development*. 2022;13(4):6-17

*Corresponding author: Leili Salehi;

Research Center and Department of Health Education and

Health Promotion (HSE), Alborz University of Medical Sciences

Email: leilisalehi83@yahoo.com

اهمال کاری تحصیلی، فرسودگی آموزشی و پیش‌بینی‌کننده‌های آن در دانشجویان

علوم توانبخشی دانشگاه علوم پزشکی ایران

لیلی صالحی^{۱*}، فریبرز پالیزبان^۲

۱. مرکز تحقیقات بهداشت، ایمنی و محیط و گروه آموزش بهداشت و ارتقاء سلامت (HSE)، دانشگاه علوم پزشکی البرز، کرج، ایران
 ۲. گروه آموزش پزشکی، دانشکده پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی ایران، تهران، ایران

چکیده	مشخصات مقاله
<p>مقدمه: تعویق‌انداختن وظایف آموزشی اهمال کاری تحصیلی نامیده می‌شود و به احساس عدم کفایت آموزشی، فرسودگی آموزشی گفته می‌شود. اهمال کاری تحصیلی و فرسودگی آموزشی با عملکرد نامناسب آموزشی همراه می‌باشند. این مطالعه مقطعی با هدف تعیین وضعیت اهمال کاری تحصیلی و فرسودگی و پیش‌بینی‌کننده‌های آن در دانشجویان علوم توانبخشی دانشگاه علوم پزشکی ایران به انجام رسید.</p> <p>روش کار: این مطالعه بر روی ۱۹۸ دانشجو به روش سرشماری صورت گرفت. ابزار گردآوری داده‌ها مشتمل بر مشخصه‌های جمعیت‌شناختی، ابزار اهمال کاری تحصیلی سولومون و ائبلوم و پرسشنامه فرسودگی آموزشی ماسلاخ بود. داده‌ها با استفاده از آزمون‌های آماری ANOVA، t-test، پیرسون کرویشن و آنالیز رگرسیون خطی به کمک نرم‌افزار SPSS (۱۹) مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت و مقدار $P < 0/05$ به عنوان سطح معنی‌داری در نظر گرفته شد.</p> <p>نتایج: میانگین و انحراف معیار اهمال کاری تحصیلی $11/73 \pm 55/79$ و فرسودگی آموزشی $16/36 \pm 52/25$ بود. آزمون پیرسون همبستگی مثبت و معناداری بین فرسودگی آموزشی و اهمال کاری تحصیلی نشان داد ($P < 0/01$). دانشجویان رشته کاردرمانی نسبت به دانشجویان سایر علوم توانبخشی از فرسودگی آموزشی بیشتری رنج می‌بردند ($F = 5/372, P = 0/002$). رشته تحصیلی و اهمال کاری تحصیلی از عوامل پیش‌بینی‌کننده فرسودگی آموزشی بودند ($P < 0/001$). این دو مؤلفه ۵۱/۴۳ درصد فرسودگی آموزشی در میان رشته‌های علوم توانبخشی تبیین می‌کردند.</p> <p>نتیجه‌گیری: اهمال کاری تحصیلی و رشته تحصیلی از عوامل پیش‌بینی‌کننده فرسودگی آموزشی بودند. دانشجویان کاردرمانی بیشترین مقدار فرسودگی آموزشی را داشتند. جهت کنترل فرسودگی آموزشی، انجام برنامه‌های مداخلاتی مناسب با توجه به رشته تحصیلی و مقدار اهمال کاری تحصیلی توصیه می‌گردد.</p>	<p>نوع مقاله مقاله اصیل پژوهشی</p> <p>پیشینه پژوهش تاریخ دریافت: ۱۴۰۰/۰۲/۱۶ تاریخ پذیرش: ۱۴۰۰/۰۹/۰۸</p> <p>کلمات کلیدی اهمال کاری تحصیلی فرسودگی آموزشی علوم توانبخشی</p>

doi: 110.22038/HMED.2021.57556.1152

نحوه ارجاع به این مقاله

Salehi L, Fariborz Plizban F Academic Procrastination, Educational Burnout and its Predictors in Rehabilitation Sciences Students. Horizon of Medical Education Development. 2022;13(4):6-17

رابطه: leilisalehi83@yahoo.com

*نویسنده مسئول: لیلی صالحی

مرکز تحقیقات بهداشت، ایمنی و محیط و گروه آموزش بهداشت و ارتقاء سلامت (HSE)

دانشگاه علوم پزشکی البرز، کرج، ایران

مقدمه

همین رابطه، از عوامل تعیین‌کننده‌ای مانند ویژگی‌های شخصیتی، خصوصیات فردی و راهبردهای مطالعه و وقایع زندگی نام برده شده است (۱۰). بی‌تردید آموزش عالی اهمیت فراوان و غیرقابل‌انکاری را در زندگی افراد بازی می‌کند و هر فردی در هر مرحله زندگی علی‌رغم برخورداری از انتخاب‌های متعدد و مختلف، در صورتی قادر به ادامه تحصیل است که در فرایند استرس‌زای گذر از آزمون‌های مرتبط موفق شود. هم‌جواری دو عامل استرس و اهمال کاری موجب بروز پدیده‌ای به نام فرسودگی آموزشی در فراگیران می‌گردد (۱۲،۱۱) که نوعی سندرم فرسودگی است که در مواجهه با درخواست‌های فراوان آموزشی در فراگیران رخ می‌دهد (۱۳)

مرور ادبیات موجود در این زمینه نشان داده است که فرسودگی آموزشی بر عملکرد تحصیلی فراگیران تأثیرات منفی دارد (۱۴،۱۵) به طوری که دانشجویان درگیر پدیده فرسودگی آموزشی از تسلط کمتری بر وظایف شغلی خود برخوردارند و میزان تمایل به ترک خدمت در آنان بیشتر است (۱۶). شناخت چگونگی وضعیت اهمال کاری تحصیلی و فرسودگی آموزشی می‌تواند به برنامه‌ریزان در طراحی برنامه‌های مداخلاتی مناسب جهت کنترل آن، کمک شایان توجهی کند. از این رو، مطالعه حاضر با هدف تعیین اهمال کاری تحصیلی، فرسودگی آموزشی و پیش‌بینی‌کننده‌های آن در دانشجویان علوم توانبخشی به انجام رسید

دانشجویان در دوران دانشجویی با مسائل و مشکلات فراوانی روبرو می‌شوند که برخی مانع از انجام مسئولیت‌هایشان می‌گردد (۱). اهمال کاری تحصیلی از جمله چالش‌های این دوران می‌باشد (۲) که باعث به تعویق انداختن وظایف آکادمیک از سوی دانشجویان شده و نتایجی مانند عملکرد نامناسب آموزشی، عدم موفقیت، افسردگی و استرس را بدنبال دارد (۳-۲). این پدیده از شیوع متفاوتی در دانشجویان برخوردار است. برخی مطالعات، شیوع آن را ۲۳ درصد اعلام نموده‌اند (۴). و برخی شیوع آن را ۵۰ درصد ذکر کرده‌اند (۵). کلاسین در همین رابطه می‌نویسد که ۵۸ درصد دانشجویان، روزانه حدود سه ساعت و یا بیشتر اهمال کاری می‌کنند (۶) بررسی‌های انجام شده در کشور، بیانگر افزایش شیوع آن در بین دانشجویان دانشگاه‌های مختلف است که شامل دانشجویان همه دانشگاه‌ها، کلیه مقاطع تحصیلی و رشته‌های دانشگاهی است. به طوری که شیوع آن در بین دانشجویان دانشگاه پیام‌نور اهواز ۱۷/۲ درصد گزارش شده است (۷). و دانشجویان دانشگاه آزاد آبادان ۱۴ درصد اهمال کاری شدید و ۷۰/۸ درصد اهمال کاری متوسط داشتند (۸) نکته قابل تأمل اینکه، چرا دانشجویان علی‌رغم، پیامدهای نامناسب اهمال کاری تحصیلی، آن را در پیش می‌گیرند؟ (۹). مطالعات متعددی موضوع اهمال کاری تحصیلی و تعیین‌کننده‌های آن را مورد توجه قرار داده‌اند و درصد مشخص نمودن و درک علل آن بوده‌اند. و در

روش کار

این مطالعه مقطعی از فروردین ماه لغایت تیرماه ۱۳۹۵ بر روی ۱۹۸ دانشجوی دانشکده توانبخشی دانشگاه علوم پزشکی ایران به انجام رسید. جامعه پژوهش شامل کلیه دانشجویان دانشکده علوم توانبخشی در سال تحصیلی ۹۵-۹۴ بودند که تحصیل در سال آخر رشته کارشناسی و تمایل جهت شرکت در مطالعه از جمله معیارهای ورود به مطالعه بود و میهمان بودن از سایر دانشگاه‌ها از جمله معیار خروج از مطالعه محسوب می‌شد. حجم نمونه با استفاده از فرمول

$$n = \frac{Z^2 (1-\alpha/2) P(1-P)}{d^2}$$

و با در نظر گرفتن شیوع ۱۳ درصد اهمال کاری (۷)، $\alpha = 0.05$ ، $d = 0.05$ ، و با احتساب ۱۵ درصد ریزش، ۲۰۰ نفر محاسبه گردید.

از روش سرشماری جهت جمع‌آوری داده‌ها در این مطالعه استفاده شد و ابزار مورد مطالعه در بین تمامی دانشجویان سال آخر مقطع کارشناسی توزیع شد که در نهایت ۱۹۸ پرسشنامه از مجموع پرسشنامه‌های توزیع شده ($n=210$) مورد تجزیه و تحلیل نهایی قرار گرفت و ۱۲ پرسشنامه به علت مخدوش و یا ناقص بودن کنار گذاشته شد. ابزار گردآوری داده‌ها مشتمل بر مشخصه‌های دموگرافیک (سن، جنسیت، رشته تحصیلی، سهمیه قبولی وضعیت تأهل و معدل ترم گذشته)، مقیاس اهمال کاری تحصیلی سولومون و راتبلوم (۱۷) و پرسشنامه‌ی فرسودگی آموزشی ماسلاخ (۱۸) بود. که توسط دانشجویان به صورت خود ایفا در عرض ۲۰ دقیقه پر می‌شد. جهت دسترسی به دانشجویان ترم آخر علوم توانبخشی، ابتدا با

مراجعه به آموزش دانشکده و تهیه لیست اسامی و شماره تماس نمایندگان دانشجویان، با نماینده هر کلاس هماهنگی‌های لازم انجام می‌شد سپس با مراجعه به درب کلاس‌ها، قبل از حضور استاد و توضیح شفاف و روشن اهداف و روش مطالعه و از آنان خواسته می‌شد که در مطالعه شرکت کنند، که در صورت تمایل و امضای فرم رضایت‌نامه آگاهانه، ابزار مطالعه در اختیار آنان قرار داده می‌شد. نویسنده دوم این مقاله (فریبرز پالیزبان) در طول پر نمودن ابزار مطالعه، جهت رفع ابهامات و اشکالات و پاسخگویی به سؤالات دانشجویان در کنار آنان قرار داشت. مقیاس اهمال کاری تحصیلی سولومون و راتبلوم (ضمیمه ۱) شامل ۲۷ سؤال می‌باشد که با مقیاس لیکرت ۵ قسمتی (از هرگز تا همیشه) نمره‌دهی می‌شود. گویه‌های منفی این مقیاس (سؤالات ۲، ۴، ۶، ۱۱، ۱۵، ۱۶، ۲۱، ۲۳ و ۲۵)، به صورت معکوس نمره‌گذاری می‌شوند. این مقیاس اهمال کاری تحصیلی را در سه مؤلفه آماده‌شدن برای امتحانات (۸ گویه)، مؤلفه آمادگی جهت تکالیف (۱۱ گویه) و مؤلفه آماده‌شدن برای مقاله‌های پایان‌ترم (۸ گویه) مورد بررسی قرار می‌دهد (۱۹). این مقیاس توسط جوکار و دلاورپور (۱۳۸۶) به فارسی ترجمه شده و اعتبار و روایی آن مورد ارزیابی و تأیید گردیده است (۲۰).

فرسودگی آموزشی توسط پرسشنامه فرسودگی آموزشی ماسلاخ (ضمیمه ۲) که توسط شافلی و همکاران تهیه شده است مورد ارزیابی قرار گرفت (۱۹). این ابزار شامل ۱۵ سؤال است و سه خرده مقیاس خستگی عاطفی (۵ گویه)، بی‌علاقگی تحصیلی (۴ گویه) و ناکارآمدی

و آنالیز رگرسیون خطی به کمک نرم‌افزار SPSS(19) مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. در این مطالعه، سطح معنی‌داری $P < 0/05$ در نظر گرفته شد.

نتایج:

میانگین سنی افراد مورد مطالعه $22/18 \pm 1/88$ بود که $58/9\%$ زن 93% مجرد بودند، دانشجویان رشته فیزیوتراپی با فراوانی نسبی $46/96\%$ درصد بیشترین دانشجویان مورد مطالعه را تشکیل می‌دادند، حدود نیمی از دانشجویان مورد مطالعه ($50/5\%$ درصد) از سهمیه بومی برخوردار بودند و $68/18\%$ درصد معدل زیر 17 داشتند (جدول شماره ۱).

تحصیلی (۶ گویه) را در بر می‌گیرد. گویه‌های این پرسشنامه بر اساس یک پیوستار ۷ درجه‌ای از هرگز (۰) تا همیشه (۶) نمره‌گذاری می‌شوند. گویه‌های خرده مقیاس ناکارآمدی تحصیلی به صورت معکوس نمره‌گذاری می‌شوند (۱۸). این ابزار توسط رستمی و عابدی در میان دانشجویان ایرانی روان‌سنجی شده است و اعتبار آن تأیید شده است (۲۰). در این مطالعه، جهت تجزیه و تحلیل داده‌ها، در ابتدا، نرمال بودن آنها با استفاده از آزمون کولموگروف - اسمیرنوف مورد ارزیابی قرار گرفت و سپس با استفاده از آزمون‌های آماری t .test، ANOVA، همبستگی پیرسون

جدول ۱: مشخصه‌های دموگرافیک در دانشجویان مورد مطالعه ($n = 189$)

درصد	تعداد	
		سن (سال)
۵۵/۰۵	۱۰۹	≥ 22
۴۴/۹۵	۸۹	< 22
		جنس
۵۸/۵۸	۱۱۶	زن
۵۵/۰۵	۸۲	مرد
		رشته تحصیلی
۴۶/۹۶	۹۳	فیزیوتراپی
۱۷/۶۷	۳۵	کاردرمانی
۱۵/۶۵	۳۱	شنوایی سنجی
۱۹/۶۹	۳۹	بینایی سنجی
		سهمیه
۵۰/۵۰	۱۰۰	بومی
۴۹/۴۹	۹۸	غیر بومی
		وضعیت تأهل
۹۳/۹۳	۱۸۶	مجرد
۶/۰۶	۱۲	متاهل
		معدل
۶۸/۱۸	۱۳۵	زیر ۱۷
۳۱/۸۲	۶۳	بالای ۱۷

دارا بودند. آزمون تعقیبی توکی نشان داد که تفاوت مشاهده شده عمدتاً مربوط به دو رشته بینایی‌سنجی و کاردرمانی است که به ترتیب دارای کمترین و بیشترین مقادیر میانگین نمره فرسودگی آموزشی بودند ($P=0/009$). بین دانشجویان رشته‌های مختلف علوم توانبخشی، از نظر اهمال‌کاری تحصیلی تفاوت معنی‌داری وجود نداشت در حالی که از نظر فرسودگی آموزشی اختلاف بین آنان معنی‌دار بود (جدول شماره ۲).

میانگین نمره اهمال‌کاری تحصیلی در این مطالعه، $11/73$ و میانگین فرسودگی آموزشی $52/16 \pm 25/36$ به‌دست آمد. بین زنان و مردان مورد مطالعه و دانشجویان با معدل بالا و پایین ۱۷، از نظر اهمال‌کاری تحصیلی و فرسودگی آموزشی اختلاف معنی‌داری وجود نداشت ($P < 0/05$). دو رشته تحصیلی کاردرمانی و فیزیوتراپی از بالاترین مقادیر و دو رشته تحصیلی شنوایی شناسی و بینایی‌سنجی پایین‌ترین مقادیر نمره فرسودگی آموزشی را

جدول ۲: مقایسه اهمال‌کاری تحصیلی و فرسودگی آموزشی در دانشجویان مورد مطالعه ($n = 189$)

آزمون	فرسودگی آموزشی		آزمون	اهمال‌کاری تحصیلی		
	انحراف معیار	میانگین		انحراف معیار	میانگین	
$t = 0/601^*$ $P = 0/84$	۱۶/۹۹	۵۲/۸	$t = 0/204^*$ $P = 0/91$	۱۲/۰۸	۵۵/۳۴	سن <۲۲ >۲۲
	۱۵/۱۱	۵۲/۵۸		۱۱/۴۹	۵۶/۱۷	
$t = 1/271^*$ $P = 0/36$	۱۷/۰۵	۵۱/۶۹	$t = 1/399^*$ $P = 0/37$	۱۲/۰۱	۵۶/۴۲	جنسیت زن مرد
	۱۴/۲۳	۵۳/۸۲		۱۱/۳۳	۵۴/۹۰	
$F = 5/372^{**}$ $P = 0/002$	۱۴/۱۱	۵۵/۸۸	$F = 1/491^{**}$ $P = 0/219$	۱۰/۷۶	۵۷/۰۱	رشته تحصیلی فیزیوتراپی کاردرمانی شنوایی‌سنجی بینایی‌سنجی
	۱۲/۷۶	۵۷/۴۳		۱۲/۰۵	۵۷/۸۵	
	۱۵/۶۲	۴۵/۹۸		۱۳/۲۷	۵۲/۴۸	
	۵۰/۱۹	۴۵/۶۱		۱۱/۹۵	۵۳/۶۶	
$t = 1/217^*$ $P = 0/91$	۱۶/۱۰	۵۱/۰۳	$t = 0/819^*$ $P = 0/09$	۱۱/۳۲	۵۴/۷۰	سه‌میه بومی غیر بومی
	۱۵/۵۶	۵۳/۸۴		۱۲/۳۷	۵۷/۴۹	
$t = 1/751^*$ $P = 0/73$	۱۵/۹۳	۵۳/۱۱	$t = 1/991^*$ $P = 0/23$	۱۱/۸۴	۵۶/۵۳	معدل زیر ۱۷ بالای ۱۷
	۱۶/۰۵	۵۱/۸۴۴		۱۱/۴۵	۵۴/۲۱	
$t = -2/007^*$ $P = 0/43$	۱۵/۷۹	۵۲/۸۱	$t = -2/960^*$ $P = 0/074$	۱۱/۷۴	۵۵/۷۲	وضعیت تأهل مجرد متاهل
	۱۸/۵۱	۴۹/۰۸		۱۲/۰۷	۵۶/۹۲	

• T.test ; ** ANOVA

جدول ۳: آنالیز رگرسیون خطی عوامل پیش‌بینی‌کننده فرسودگی آموزشی بر اساس متغیرهای مورد مطالعه

P	t	β	ضریب غیر استاندارد		سن
			SE	B	
۰/۲۷۹	۱/۰۸۵	۰/۰۷۳	۰/۵۹۶	۰/۶۴۶	جنس
۰/۲۶۹	۱/۱۰۹	۰/۰۷۱	۲/۰۵۶	۲/۲۷۹	سهمیه
۰/۳۰۰	۱/۰۲۸	۰/۰۶۷	۲/۰۴۴	۲/۱۲۲	رشته
۰/۰۰۱	-۳/۵۰۳	-۰/۲۲۱	۰/۸۴۷	-۲/۹۶۸	وضعیت تأهل
۰/۱۱۹	-۱/۵۶۴	-۰/۱۰۱	۴/۳۰۷	-۶/۷۳۷	معدل ترم‌های پیشین
۰/۸۹۶	-۰/۱۳۱	-۰/۰۰۸	۲/۲۳۶	-۰/۲۹۲	اهمال کاری تحصیلی
<۰/۰۰۱	۷/۲۰۰	۰/۴۵۲	۰/۰۸۵	۰/۶۱۴	

نظر می‌رسد این تفاوت با سطح علمی دانشگاه‌های محل تحصیل دانشجویان مرتبط باشد.

میانگین نمره فرسودگی آموزشی در این مطالعه از میانگین نمره به‌دست آمده از سایر مطالعات (۲۳ و ۲۴) بیشتر بود. که به نظر می‌رسد با خصوصیات جمعیت‌شناختی جامعه مورد مطالعه مانند جنسیت (۲۳) رشته و مقطع تحصیلی (۲۴) دانشجویان مرتبط باشد. شواهد نشان داده است که دانشجویان زن در مقایسه با دانشجویان مرد به محرک‌های استرسی بیشتری پاسخ می‌دهند. بنابر این خستگی‌های هیجانی زیادتر و به‌دنبال آن فرسودگی بیشتری را تجربه می‌کنند (۲۰). در مطالعه حاضر، اکثریت دانشجویان مورد مطالعه، زن بودند.

از طرفی مشخص شده با افزایش سال‌های تحصیل و پیچیده‌تر شدن سال‌های کار با بیماران در بیمارستان در طی دوران کارآموزی بر میزان فرسودگی دانشجویان افزوده می‌گردد (۲۳). از آنجا که در پژوهش حاضر، دانشجویان سال آخر علوم توانبخشی شرکت داشتند می‌توان این گونه

نتایج آزمون رگرسیون نشان داد که رشته تحصیلی و اهمال کاری تحصیلی دو متغیر پیش‌بینی‌کننده فرسودگی آموزشی در میان دانشجویان رشته‌های مختلف علوم توانبخشی بودند ($P < ۰/۰۰۱$) که در ۵۱/۴۳ درصد موارد فرسودگی آموزشی را تبیین می‌کردند.

بحث و نتیجه‌گیری

این مطالعه با هدف تعیین اهمال کاری تحصیلی، فرسودگی آموزشی و پیش‌بینی‌کننده‌های آن در دانشجویان علوم توانبخشی به انجام رسید میانگین نمره اهمال کاری تحصیلی به‌دست آمده در این مطالعه، با میانگین نمره اهمال کاری تحصیلی به‌دست آمده از سایر مطالعات متفاوت بود. به طوری که مقدار آن از میانگین نمره اهمال کاری تحصیلی به‌دست آمده از دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی واحد جنوب تهران ($۱/۴۷ \pm ۱۰۵/۱$) کمتر بود (۲۱). ولی از میانگین نمره به‌دست آمده از دانشجویان پرستاری دانشگاه علوم پزشکی تهران ($۳۴/۸۴ \pm ۹/۷۱$) بیشتر بود. (۲۲) که به

میزان رضایت آنان تأثیر گذاشته که به طور غیر مستقیم، اهمال کاری تحصیلی در آنان را تحت الشعاع قرار دهد که اظهار نظر قطعی در این زمینه، انجام مطالعات بیشتری را می‌طلبد.

نتایج این مطالعه نشان داد که بین اهمال کاری تحصیلی و فرسودگی آموزشی رابطه مستقیم و معنی داری وجود دارد به طوری که با افزایش میانگین نمرات اهمال کاری تحصیلی، میانگین نمره فرسودگی آموزشی افزایش می‌یابد که این نتیجه با یافته‌های سایر مطالعات هم‌خوانی دارد (۳۰-۲۸). اهمال کاری تحصیلی نتیجه، ناتوانی در خود تنظیمی فرد اهمال کار می‌باشد که می‌تواند، فرسودگی را بدنبال داشته باشد (۳۱)

بر پایه نتایج این مطالعه، بین دانشجویان با معدل بالای ۱۷ و پایین ۱۷ اختلاف معنی داری از نظر میانگین نمره اهمال کاری تحصیلی و فرسودگی آموزشی وجود نداشت که برخلاف نتایج رفیعی و همکاران (۲۲) می‌باشد که اهمال کاری تحصیلی سبب عملکرد نامناسب تحصیلی می‌گردد. بر اساس نتایج یافته‌های متاآنالیز انجام شده در همین زمینه بر روی ۳۸۵۲۹ شرکت کننده، مشخص شد که نتایج متناقض در خصوص رابطه بین اهمال کاری تحصیلی و عملکرد تحصیلی وابستگی کاملی به ابزارهای مورد استفاده دارد. به طوری که استفاده از مقیاس خود گزارشی در تشخیص رابطه معنی داری بین اهمال کاری و عملکرد تحصیلی تداخل ایجاد نموده و این رابطه را دستخوش تغییر قرار می‌دهد. (۳۲)

استنتاج نمود که با ورود دانشجویان به مقاطع بالاتر بر میزان مسئولیت‌های آنان افزوده می‌گردد. به طوری که ورود به عرصه بالینی و برخورد با بیمار و وجود نگرانی‌هایی در خصوص عدم برخورداری از کفایت انجام مراقبت‌ها و وظایف بالینی بر میزان اضطراب دانشجویان ترم بالایی می‌افزاید و زمینه فرسودگی در آنان مهیا می‌کند (۲۳). این موضوع در مورد دانشجویان علوم توانبخشی به خصوص دانشجویان رشته‌های فیزیوتراپی و کاردرمانی به سبب ماهیت حرفه‌ای و سرو کار داشتن با بیماران با سطوح مختلف ناتوانی و معلولیت بارزتر است. از ماهیت رشته تحصیلی، بارکاری، استرس‌های مرتبط با مسئولیت در بیماران، سختی وظایف و مسائل صنفی در این رابطه نام برده شده است (۲۵). کار درمانگران معمولاً با بیمارانی سروکار دارند که تغییر در کیفیت زندگی آنان به کندی رخ می‌دهد و این افراد باید به طور مستمر و طولانی مدت با بیمارانشان کار کنند تا به حداقل نتایج برسند، این فرایند می‌تواند فرایند فرسودگی در آنان را تسریع سازد (۲۶)

چاو در مطالعه خود بر روی ۳۴۲ دانشجوی مقطع کارشناسی دانشگاه آلبرتا کانادا نشان داد که بین نمره هوش هیجانی، رضایت از محیط آموزشی و نمره اهمال کاری تحصیلی رابطه معکوس و معنی داری وجود دارد (۲۷) به طوری که با کاهش نمره هوش هیجانی و میزان رضایت از محیط آموزشی، میانگین نمره اهمال کاری تحصیلی افزایش می‌یابد. با توجه به نتایج مطالعه چاد می‌توان این گونه استنتاج نمود که محیط آموزشی مملو از ناتوانی و معلولیت در دانشجویان رشته‌های فیزیوتراپی و کاردرمانی می‌تواند بر

بر اساس یافته‌های این مطالعه، مؤلفه‌هایی همچون رشته تحصیلی و اهمال کاری تحصیلی برفرسودگی آموزشی دانشجویان مؤثرند. که جهت کنترل اهمال کاری، ارائه راهکارهایی همانند تشویق افراد به استفاده از راهبردهایی مانند مدیریت زمان، برنامه‌ریزی، خودتنظیمی ضروری به نظر می‌رسد.

در کنار آن ارائه خدمات مشاوره‌ای در دانشجویان رشته‌هایی همچون کاردرمانی را نباید از نظر دور داشت انجام این مطالعه برای اولین بار در میان دانشجویان علوم توانبخشی از جمله نقاط قوت آن و انجام این مطالعه صرفاً بر روی دانشجویان سال آخر و عدم توجه به برخی متغیرها مانند علاقه‌مندی به رشته و... از جمله محدودیت‌های قابل ذکر این مطالعه است.

تقدیر و تشکر:

از تمامی شرکت‌کنندگان در این مطالعه تشکر و قدردانی می‌گردد. این مطالعه، بر اساس نتایج پایان‌نامه مقطع کارشناسی ارشد آموزش پزشکی، تنظیم و تحریر گردیده است.

تضاد منافع:

نویسندگان این مطالعه اذعان میدارند که فاقد هر گونه تضاد منافع می‌باشند

بر اساس یافته‌های این مطالعه بین دو جنسیت از نظر اهمال کاری تحصیلی و فرسودگی آموزشی تفاوت معنی‌داری وجود نداشت که با برخی مطالعات موجود در این زمینه هم‌خوانی دارد (۳۳) هر چند برخی مطالعات نیز نشان داده‌اند که فرسودگی آموزشی در زنان به سبب تجربه بیشتر استرس در مواجهه به محیط کاری بیش از مردان است (۲۴). با توجه به باور، تأثیرپذیری فرسودگی آموزشی از شرایط آموزشی (۳۴) مانند زمان آموزش، محیط آموزش، تکالیف دوره، رشته تحصیلی و... و یکسان بودن این شرایط برای هر دو جنس، عدم وجود تفاوت معنی‌داری بین زنان و مردان از نظر اهمال کاری، تا حدودی توجیه‌پذیر است.

برخلاف سایر مطالعات (۴ و ۳۵) بین نمرات اهمال کاری تحصیلی و فرسودگی در گروه‌های متفاوت سنی اختلاف معنی‌داری وجود نداشت. که شاید به این دلیل باشد که بین شرکت‌کنندگان در این مطالعه تفاوت سنی کمی وجود داشت.

همچنین نتایج مطالعه حاضر نشان داد که، بین افراد متأهل و مجرد مورد مطالعه از نظر اهمال کاری تحصیلی و فرسودگی آموزشی اختلاف معنی‌داری وجود ندارد که با مطالعات قبلی هم‌راستا می‌باشد (۳۶). اگرچه برخی شواهد بیانگر مسئولیت‌پذیری بیشتر متأهلین نسبت به مجردین و کاهش میزان اهمال کاری در آنان است (۳۷). در مطالعه حاضر، تنها ۷ درصد افراد مورد مطالعه، متأهل بودند که انجام مطالعات بیشتر با تعداد دانشجوی متأهل بیشتر را ضروری می‌سازد.

References

1. Kandemir M. Reasons of academic procrastination: self-efficacy, life satisfaction and demographic variables. *Procedia Social and Behavioral*. 2014;152:188-193.
2. Balkis M. The relationship between academic procrastination and student burnout. *H.U. Journal of Education*. 2013;28(1):68-78.
3. Shirin FE. Academic procrastination among undergraduate's school of physical education and sport: Role of general procrastination, academic motivation and academic self-efficacy. *Educational Research and Reviews*. 2011;6(5):447-55.
4. Balkis M, Ve Duru E. Prevalence of academic procrastination behavior among pre-service teachers, and its relationships with demographics and individual preferences. *Journal of Theory and Practice in Education*. 2009;5(1):18-32.
5. Özer BU, Demir A, Ferrari J. Exploring Academic Procrastination among Turkish student. Possible gender differences in prevalence and Reasons. *The Journal of social Psychology*. 2009;149(2):241-257.
6. Klassen RM, Ang RP, Chong WH, Krawchuk LL, Huan VS, Wong IYF, Yeo LS. Academic procrastination in two settings: Motivation correlates, behavioral patterns, and negative impact of procrastination in Canada and Singapore. *Applied Psychology: An International Review*. 2010;59(3):361-379.
7. Tavakoli M. Study of the prevalence of academic procrastination among students and its relationship with demographic characteristics preferences of study time/and purpose of entering university. *Quarterly of educational psychology*. 2013;28:99-121.
8. Savari K. Study investigates the prevalence of academic procrastination among boys and girl's students of Ahwaz. *Social cognition*. 2013;1(2):62-68.
9. Çakir S, Akça F, Kodaz AF, Tulgarer S. The Survey of Academic Procrastination on high school students with term of School. Burn out and learning Styles. *Procedia- Social and Behavioral Sciences*. 2014;114:654-662.
10. Hashemi L, Latifian M. Perfectionism and Academic Procrastination: Study of Mediation Role of Test Anxiety. *Journal of Personality and Individual differences*. 2013;2(3):73-99.
11. Divaris K, Polychronopoulou A, Taoufik K. Stress and Burnout in Postgraduate Dental Education. *European Journal of Dental Education*. 2012;16(1):35-42.
12. Aypay A. Secondary School Burnout Scale (SSBS). *Educational Sciences in Theory and Practice*. 2012;12(2):773-788.
13. Çakir S, Akça F, Kodaz AF, Tulgarer S. The Survey of Academic Procrastination on high school students with term of School. Burn out and learning Styles. *Procedia- Social and Behavioral Sciences*. 2014;114:654-662.
14. Yang HJ. Factors affecting student burnout and academic achievement in multiple enrollment programs in Taiwan's technical-vocational colleges. *International Journal of Educational Development*. 2004;24:283-301.

15. Jacobs, S. Dodd D. Student burnout as a function of personality, social support, and workload. *Journal of College Students Development*. 2003;44(3):291-303.
16. Sharifirad F, Nourozi K, Hosseini Ma, Asayesh H, Nourozi M. Related factors and academic burnout in nursing and paramedic's students in 2014. *Nuring Education*. 2014;3(3):59-68.
17. Solomon LJ, Rothblum ED. Academic procrastination: Frequency and cognitive-behavioral correlates. *Journal of Counseling Psychology*. 1984;31:503-509.
19. Jokar B, Delavar M. The relationship between procrastination and goals. *Quarterly Journal of New Thoughts on Education*. 2007;3(3-4):61-80.
18. Schaufeli WB, Martnez I, Marqus -Pinto A, Salanova M, Bakker A. Burnout and engagement in university students: A cross-national study. *Journal of Cross-Cultural Studies*. 2002;33:464-481.
20. Rostami Z, Abedi M, Schuffli V. Standardication of Maslash burnout inventory among female student at university of Isfahan. *New Educational Approach*. 2011;6(1):21-38. [Persian]
21. Tamadoni M, Hatami M, Hashemi Razini H. General self-efficacy, academic procrastination and academic achievement in University students. *Educational Psychology*. 2010;6(17):66-88.
22. Rafii F, Saremi F, Rasouli F, Najafi Ghezalje T, Haghani H. The relationship between Academic Procrastination, Academic Achievement and Self-Efficacy in Nursing Students of Tehran University of Medical sciences. *Iranian Journal of Medical Education*. 2014;14(1):32-40.
23. Backovic DV, Zivojinovic JI, Makismovic J, Maksimovic M. Gender differences in academic stress and burnout among medical students in final years of education. *Psychiatria Danubina*. 2012;24(2):175-81.
24. EL-Masry R, Ghreiz SM, Hela RM, Adudeh AM, Shames T. Perceived stress and burnout among medical students during the clinical period of their education. *Ibnosia Journal of Medicine Biomedical Science (IJMBS)*. 2013:179-187.
25. Rudman A, Gustavsson JP. Burnout during nursing education predicts lower occupational preparedness and future clinical performance. A longitudinal study. *International Journal of Nursing studies*. 2012;49(8):988-1001.
26. Mozayan M, Rezaee M, Kalantari M, Tabatabaee SM. A Survey on Burnout and Related Factors among Occupational Therapists in Iran. *The Scientific Journal of Rehabilitation Medicine*. 2011;1(1):44-53.
27. Chow HPH. Procrastination among Undergraduate Students: Effects of Emotional Intelligence, School Life, Self-Evaluation, and Self-Efficacy. *Alberta Journal of Educational Research*. 2011;57(2):234-240.
28. BadriGargari R, Sabouri H, Norzad F. Academic procrastination: The relationship between causal attribution styles and behavioral postponement. *Iranian Journal of Psychiatry and Behavioral Sciences*. 2011;5(2):76-82.
29. Tamdoni M, Hatami M, Hashemi HR. Self-Efficacy, educational procrastination and university students' educational improvement. *Journal of Psychology & Education*. 2010;17(6):65-85.

30. Abassi M, Dargahi SH. Role of procrastination, self-regulation and metacognition in predicting student's academic motivation. *Bimonthly of Education Strategies in Medical Sciences*. 2014;7(5):273-8.
31. Motii H, Heidari M, Sadat Sadeqi M. Predicting academic procrastination during self-regulated learning in Iranian first grade high schoolm students. *Educational Psychology*. 2013;8(24):50-72.
32. Kim KR, Sco EH. The relationship between procrastination and academic performance: a meta-analysis. *Personality & Individual differences*. 2015;86:26-33.
33. Backovic DV, Zivojinovic JI, Maksimovic J. Gender difference in academic stress and burnout among medical students in final years of education. *Psychiatria Danubina*. 2012;24(2):175-181.
34. Salmela-Alo K, Kiuru N, Pietikainen M, et al. Does school matter? The role of school context in adolescents' school -related burnout. *European Psychologist*. 2008;13(1):12-23.
35. Vaneerede W. A meta analytically derived nomological network of procrastination. *Personality and Individual Differences*. 2003;35:1401-1418.
36. Karami D. Prevalence of procrastination among university students and its relationship with anxiety and depression. *Andisheh va Raftar (Applied psychlogy)*. 2010;4(13):25-34.
37. Salehi L. Application of "Social Cognition Theory" in predicting the factors affecting academic procrastination among students of Alborz University of Medical Sciences in 2018. *J Med Edu Dev*. 12(4):274-85